

Proč si soudci mohou beztrestně dělat, co chtějí?

Why Judges Can do with Impunity what they Want?

K napsání tohoto článku vedly autora zkušenosti z posledních cca tří let v „boji“ se soudci různých stupňů. Předem uvádím, že se nejedná o soudce obecně, ale pouze o ty, kteří si myslí, že jsou jediní, kdo ví a mají patent na to, jak má vypadat fakturace znalců.

Prakticky každému znalci se při fakturaci soudu za zpracování znaleckého posudku stalo, že mu soudce zkrátí počet hodin, sníží sazbu za hodinu, popř. neproplatil část nákladů. Zdůvodnění, pokud vůbec nějaké bylo, spočívalo v tom, že soudci (popř. soudní úředníci) se zdál počet hodin velký, sazba za hodinu vysoká, náklady neprůkazně doložené.

Pominu, že soudce je v tomto případě přece jen laik, i když jistě viděl spousty posudků a může tvrdit, že v jiných případech byly částky nižší. Proč však před vydáním usnesení nezavolá znalci a nenechá si fakturaci zdůvodnit? Pak ať třeba sníží odměnu na polovinu. Takto to působí, že jedině on ví, jak správně fakturovat, a nějaký znalec mu do toho nemá co mluvit, protože je to jistě podvodník, který si nadsadil hodiny a přináležejí mu za hodinu max. 150,- Kč (čímž ho postaví na úroveň ukrajinského kopáče – ten ovšem nepotřebuje dokonce ani ovládat místní jazyk, natož mít nějaké odborné vzdělání).

Z čeho pramení neuvěřitelná samolibost těchto soudců, zesměšňování znalecké činnosti a snižování důstojnosti jiné odborné profese než té jejich?

Soudce však za své rozhodnutí nenese žádnou odpovědnost, prakticky nemůže být nijak potrestán, ani za rozhodnutí zjevně nespravedlivé. Samozřejmě, znalec se může odvolat k vyšší instanci. Jak to však probíhá tam? Situace je ještě horší než u běžných soudů, protože k usnesení už není možné odvolání. Zde soudce může do usnesení napsat jako zdůvodnění i do nebe volající nesmysly a znalci nezbyvá než zatnout pěsti, vzít si prášek na uklidnění a počítat do sta. Vrcholem je, když v usnesení zjevně ničím nepodloženou nelogičnost uvozuje slovy „je logické, že“.

Oblíbeným zdůvodněním je rovněž formulace „jedná se toliko o běžný znalecký posudek nevyžadující, aby znalec absolvoval vysokoškolské vzdělání v dané odbornosti“. (Zde by bylo namístě požadovat, aby znalecké posudky nevyžadující vysokoškolské vzdělání byly tedy zadávány znalcům bez vysokoškolského vzdělání.) Pominu-li opět, že náročnost odborného znaleckého posudku zde hodnotí neodborník, za povšimnutí stojí, že onen posudek zřejmě ani neviděl, protože není běžné, aby se kopie posudků přikládaly k odvolání. V konkrétním případě navíc uvedl v usnesení, že k odvolání se nevyjádřila nižší instance. Ta však

byla v Ostravě a odvolací orgán v Brně. Posuzování adekvátnosti odměny znalce se tak jeví (v tom lepším případě) spíše jako věštění z křišťálové koule než jako spravedlivé rozhodování.

Jaké máme možnosti napravit tento nedůstojný stav?

Jako první se nabízí stanovit pouze jednu hodinovou sazbu. O to se pokoušíme přes naše asociace a komory již desítky let, bez úspěchu.

Stěžovat si na postup těchto soudců u krajských (odvolacích) soudů? Zkoušeli jsme (opět přes zástupce znaleckých sdružení), ale odpovědí bylo pouze „to víte, soudci mohou mít různý právní názor, my jim nemůžeme nic nařizovat“. A to je kámen úrazu. Soudce může za tento odlišný právní názor skrýt lajdácké usnesení i trestuhodně nespravedlivý výrok a nic se mu nemůže stát! Nemá vůbec žádnou odpovědnost za svá rozhodnutí. Chyba, omyl? To u soudců odvolacích instancí neexistuje.

Už mě také napadlo, že u těch soudců, kteří mají zřejmě mnohem přesnější představu o odborné, časové a nákladové náročnosti zpracování znaleckého posudku než já, a tím mám prakticky nulovou šanci vyúčtovat částku za zpracování znaleckého posudku „správně“, pošlu bílanku fakturu a požádám soud, aby mi laskavě zaplatil, co uzná za vhodné. Pro mě by to bylo určitě efektivnější než se rozčilovat, odvolávat a ztrácet čas zdůvodňováním evidentních skutečností.

Na závěr pár autentických citací z usnesení, které by se spíše hodily do silvestrovského vydání. Bohužel, je to krutá realita:

„Odvolací soud ovšem shledal nepřiměřenou dobu 24 hodin (v podstatě dobu tří plných pracovních dnů) na samotné vypracování posudku, který má celkem 25 stran; jeho podstatnou část tvoří úvod, výčet podkladů pro zpracování posudku, označení aplikovaných předpisů, definice tržní ceny a některých dalších pojmů, které jsou obecně použitelné u všech obdobných znaleckých posudků, a dále fotodokumentace a popis posuzovaných pozemků, fotodokumentace srovnávacích pozemků získaných z realitních kanceláří a podkladů z vlastní databáze realizovaných prodejů. Samotný posudek (bod 3.) a jeho závěr obsahující odpověď na zadání soudu tvoří přibližně 10 stran. Vycházejí u uvedeného, dospěl odvolací soud k závěru, že dobou přiměřenou pro samotné zpracování posudku je doba 12 hodin.“

(Běda vám, když se vyjadřujete stručně a jasně. Soudci mají jistě také poloviční plat, když v usnesení citují odvolání a rekapituluji případ.)

„Z hlediska času nutného k vypracování znaleckého posudku odvolací soud je toho názoru, že samotná kompletace posudku nemohla znalci zabrat více než dvě hodiny. Dobu, kterou pak potřeboval k vyzvednutí a odevzdání znaleckého posudku, do výkonu znalecké činnosti **logicky** zahrnout nelze.“

(Soudce si však **nelogicky** může napsat beztrestně cokoliv.)

„Zde se ovšem z hlediska náročnosti jedná toliko o „běžný“ znalecký posudek, nevyžadující, aby osoba, jenž takový znalecký posudek má podat, nutně absolvovala vysokoškolské vzdělání v dané odbornosti, přičemž se ani nejedná o posudek jinak specifický a náročný. U posudků tohoto typu pak považuje odvolací soud za odpovídající odměnu v sazbě 250,- Kč za hodinu práce znalce a tedy odměnu ve výši, která mírně převažuje polovinu přípustné sazby podle cit. ust. §16 prováděcí vyhlášky.“

(Bez komentáře)

„Soud znalci nepřiznal pouze požadovanou odměnu za 1 hodinu za cestu k podání ústního znaleckého posudku, (...) protože za práci na podání znaleckého posudku ji nelze považovat.“

(Asi budeme muset podávat vysvětlení ke znaleckému posudku telefonicky.)

„Ostatně ani sama existence „znalecké kanceláře“ s vybavením, není *conditio sine qua non* (nezbytnou podmínkou) k provedení konkrétního znaleckého úkonu – podání znaleckého posudku.“

(Zde jsme se dozvěděli, že nepotřebujeme kancelář, a posudky zřejmě můžeme dělat na lavičce v parku.)

„Náklady spojené s běžnými kancelářskými pracemi (např. vyhotovení čistopisů posudku) jsou zahrnuty v odměně znalce.“

(Bez komentáře.)

Shrnuto: Pokud v „odměně znalce“, která je snížena na 250,- Kč za hodinu, budou dle výše uvedených právních názorů citovaných soudců zahrnuty náklady na kancelář, na čistopisy posudků, na cestu, na kompletaci posudku a jeho vyzvednutí a odevzdání, může se v některých případech „odměna znalce“ dostat i do mínusu. Takže bych vlastně měl soudu ještě zaplatit za to, že mi umožnil vypracovat znalecký posudek, resp. svoji znaleckou činnost pro státní orgány jsem nucen dotovat z vlastních prostředků.